

22. Oikeusaputoimisto

Oikeusapulautakunnan kokoonpano, kokoukset ym. Lautakunnan puheenjohtajana v. 1971 oli varat. Göran Westerlund ja varapuheenjohtajana oik.kand. Yrjö Castrén. Muina jäseninä olivat varat. Lempi Hartikka, vanh. oikeusneuvosmies Kullervo Leinonen, oik.yo. Reijo Kalmakurki sekä kaupunginhallituksen edustajana tal.joht. Kaarlo Pettinen.

Lautakunnalla oli vuoden aikana viisi kokousta, joiden pöytäkirjat sisälsivät 60 pykälää. Kirjelmiä saapui 212 ja lähetettiin 19.

Lautakunta käsitteli sille johtosäännön mukaan kuuluvia oikeusaputoimiston toimintaan yleensä liittyviä asioita.

Lautakunta antoi kaupunginhallitukselle lausuntonsa virkaholhoustoimen järjestämisestä Helsingin kaupungissa sekä ehdotuksen oikeusapulautakunnan ja -toimiston johtosäännön muutoksiksi, virkaholhoustointa koskevaksi johtosäännöksi ja virkaholhoajan toimiston virantoimitusajaksi (20.1. 12 §, 26.2. 17 §, 29.12. 46, 48 §).

Edelleen lautakunta teki kaupunginhallitukselle esityksen kahden apulaisoikeusavustajan, yhden kanslistin ja kahden toimistoapulaisen tp. virkojen vakinaistamisesta 1.1. 1973 lukien (29.9. 37 §).

Lisäksi lautakunnan puheenjohtaja Westerlund, oikeusavustaja Korpela ja apulaisoikeusavustaja Ahola tekivät 26.–29.8. virkamatkan Göteborgissa pidettyyn pohjoismaiseen oikeusapusymposiumiin (13.5. 25 §).

Oikeusaputoimisto antoi oikeusministeriölle

muistion niistä huomautuksista, joihin lakiehdotukset maksuttomasta oikeudenkäynnistä, julkisesta oikeusaputoiminnasta ja rikoslain 38. luvun muuttamisesta antoivat aiheutta sekä selvityksen maksuttoman oikeudenkäynnin taloudellisista edellytyksistä.

Toimiston henkilökunta oli sama kuin edellisenä vuonna. Toimistossa oli lisäksi harjoittelijoina toimistokoulun oppilaita.

Toiminnassa noudatettiin johtosääntöön perustuvaa käytäntöä. Paitsi helsinkiläisten asiakkaiden asioita toimisto hoiti myös muiden kotimaisten sekä Ruotsin oikeusapulaistosten toimeksiantoja.

Asiakaskäyntien määrä nousi edellisestä vuodesta 3.8 %. Rekisteröityjen uusien asioiden määrä nousi vain 0.3 %, mutta niiden asioiden luku, joissa ryhdyttiin joihinkin muihin toimenpiteisiin kuin pelkkään neuvontaan nousi 13.4 %. Esiintymiset alioikeudessa lisääntyivät 5.5 %, vuokra-asiat 11 % ja perintöasiat 4.3 %. Eri asiaryhmissä tapahtuneista muutoksista voidaan mainita, että työ- ja palkkariidat vähenivät 17.6 %:lla, mutta niistä johti oikeudenkäyntiin viisinkertainen määrä edelliseen vuoteen verrattuna. Selvästi suurin osa saatiin kuitenkin tänäkin vuonna sovituksi ilman oikeudenkäyntiä. Avio- ja asumuserot lisääntyivät yht. 4.4 % ja asumuserojen määrä ylitti nyt ensimmäisen kerran avioerot, joissa oli pienoista vähennystä. Kirjalliset tehtävät, kirjeenvaihto mukaanluettuna, lisääntyivät 25.4 %.

Rekisteröityjä asioita oli 6 465 (ed.v. 6 448). Näistä ryhdyttiin erityisiin toimenpiteisiin 2 085 (1 838) tapauksessa. Muissa annettiin vain lakineuvontaa.

Suurin asiaryhmä oli asumuseroasiat 1 089 (913), joista käytiin oikeutta 198 (177) tapauksessa. Avioeroasioita oli 1 043 (1 109), joista käytiin oikeutta 455 (397) tapauksessa. Työ- ja palkkariitoja rekisteröitiin 425 (516). Niissä käytiin oikeutta 45 (9) jutussa. Asia sovittiin asianosaisten kesken 108 (108) tapauksessa. Muista 42 (87) riitaisesta tapauksesta osa sovittiin ilman, että sovinnon tuloksesta olisi toimistolle nimenomaisesti ilmoitettu ja osassa todettiin asiakkaan olleen väärässä tai jutun muuten olleen toivoton.

Avioliittolain mukaiseen elatusvelvollisuuteen perustuvia elatusapumaksuja tuomittiin toimiston asiakkaille 109 533 (113 359) mk/kk.

Palkkasaatavia tuomittiin maksettavaksi 20 657 (11 586) mk. Palkkasaatavia, jotka maksettiin neuvottelun tuloksena ilman oikeudenkäyntiä, oli 21 374 (27 260) mk. Muita saatavia tuomittiin maksettavaksi 111 861 (39 945) mk.

Erilaisia asiakirjoja, kirjelmiä ym. laadittiin 6 094 (4 860). Näistä oli kirjeitä ja postikortteja 3 991 (3 113), maksuttoman oikeudenkäynnin anomuksia 605 (548), haastehakemuksia 802 (664) sekä muita kirjelmiä eri tuomioistuimille ja virastoille 696 (535).

Päätökseen saatetuista 939 (769) oikeudenkäynnistä voitettiin kokonaan tai osaksi 908 (724) ja hävittiin 31 (42). Muut jäivät eri syistä sikseen.

Maksuttoman oikeudenkäynnin hakemuksia oli 605 (548), joista edelliseltä vuodelta siirtyneitä 16. Hakemuksia hyväksyttiin 534 (491) ja hylättiin 35 (41). Eri syistä peruutettuja oli 12 ja seuraavaan vuoteen siirtyi 24.

Esiintymisiä alioikeudessa oli 1 578 (1 496). Niistä Helsingin raastuvanoikeudessa 1 565 (1 485) kertaa sekä Espoon ja Helsingin kihlakunnanoikeudessa 13 (11) kertaa.

Helsingin hovioikeudessa hoidettiin 55 (52) juttua ja korkeimmassa oikeudessa 4 (16) juttua.

Asiakaskäyntejä toimistossa oli kertomusvuonna 11 309 (10 898). Käyntejä päivää kohden oli n. 43.5 (41). Suurin kävijämäärä yhtenä päivänä oli 113 (115) ja pienin 8 (5). Eri kuukausien osalle jakaantuivat käynnit seuraavasti:

	Vastaanotto- päiviä	Käyn- tejä
Tammikuu	21	957
Helmikuu	20	917
Maaliskuu	23	1 060
Huhtikuu	23	906
Toukokuu	22	825
Kesäkuu	21	916
Heinäkuu	22	854
Elokuu	22	923
Syyskuu	22	961
Lokakuu	21	1 008
Marraskuu	22	1 113
Joulukuu	21	869
Yhteensä	260	11 309

Ammattinsa ja sukupuolensa mukaan asiakkaat ryhmittäytyivät seuraavasti:

Sosiaaliryhmä	Yhteensä	Näistä naisia
I	224	131
II	893	570
III	3 317	2 316
IV	2 031	1 577
Kaikkiaan	6 465	4 594

Asiakkaiden sosiaalista asemaa määrittäessä käytettiin kaupungin tilastotoimiston hyväksymää sosiaaliryhmitystä; kysymyksessä saattaa olla myös entinen ammatti. Vaimo, jolla ei ole omaa ammattia, luetaan perheenpään sosiaaliryhmään.

Käsiteltyjen asioiden ja juttujen ryhmittyminen laatunsa mukaan ilmenee seuraavasta yhdistelmästä:

22. Oikeusaputoimisto

Asumuseroja	1 089
Avioeroja	1 043
Osituksia	85
Elatusapuja	402
Muita perheoikeuteen kuuluvia asioita	189
Holhousasioita	65
Perintö- ja testamenttiasioita	879
Vuokra-asioita	617
Muita esineoikeuteen kuuluvia asioita	134
Työ- ja palkka-asioita	425
Muita velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita	356
Sosiaalivakuutusasioita	239
Veroasioita	158
Eläkeasioita	106
Liikenne rikkomuksia	63
Muita rikosasioita	94
Täytäntöpano- ja ulosottoasioita	124
Konkurssiasioita	18
Sekalaisia asioita	379
Yhteensä	6 465

Kertomusvuoden aikana käsiteltiin tai poistettiin kirjoista 3 604 asiaa, jotka jakaantuvat oikeusaputoimiston toimenpiteiden mukaan seuraavasti:

Laadittu asiakirjoja	2 103
Sovittuja	298
Voitettu oikeudenkäynnissä	908
Hävitty oikeudenkäynnissä	31
Jätetty eri syistä sikkseen	185
Jätetty eri tuomioistuimiin ja virastoihin	79
Yhteensä	3 604

Lisäksi siirtyi seuraavaan vuoteen 394 asiaa.

Virkaholhoustoimi. Uuden lainsäädännön mukaisen virkaholhoustoimen määräsi kaupunginvaltuusto 24.3.1971 oikeusapulauta-

kunnan tehtäväksi. Se apulaisoikeusavustajan virka, jonka haltijana oli ollut varat. Risto Laine, muutettiin 1.4. lukien I virkaholhoojan viraksi, minkä lisäksi toimistoon perustettiin seuraavat virat ja niitä määrättiin hoitamaan seuraavat henkilöt: II virkaholhoojan virkaan oik.kand. Pertti Stavenhagen, kanslistin virkaan rva Eeva Hirvensalo sekä toimistoapulaisen virkoihin nti Tuulikki Jääskeläinen ja rouvat Ritva Lehtinen ja Sirkka-Liisa Törnqvist.

Aikaisemmin hoidettiin holhousapuasioita suppeammassa puitteissa. Nyt 1.4. lukien tapahtui tehtävissä olennainen laajennus suurimman osan mielisairaaloissa hoidettavina olevista entisistä huoltolautakunnan holhoteista siirtyessä virkaholhoojien holhokseen.

Kertomusvuonna oli uusia holhoustoimia 1 136 (23). Holhottavia kuoli 42 (11) ja siirtyi toisen holhoukseen 1 (1). Holhouksesta vapautui 3 henkilöä. Holhouksia oli vuoden päättyessä 1 370 (234). Yleisluontoisia uskotun miehen tehtäviä tuli 19 (18). Uusia uskotun miehen tehtäviä toimiston avioero- ja syntyperäjutuissa tuli 19 (15). Holhousapuasioissa käytiin 10 (15) ja toimiston antamissa uskotun miehen tehtävissä 31 (26) oikeudenkäyntiä Helsingin raastuvaoikeudessa. Lisäksi toimistossa kävi keskim. viisi asiakasta päivässä. Holhottien omaisuuden säilyttämistä varten vuokrattiin varastotilaa talosta Väinölänkatu 5.

Oikeusaputoimiston *menot* olivat 532 886 mk.

Tulot 191 180 mk koostuivat seuraavista eristä: maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain mukaan toimiston lakimiehille ja notaareille tuomitut asianajopalkkiot 140 982 mk, asiakkaiden vastapuolilta perityt korvaukset 469 mk, holhouspalkkiot 49 352 mk¹⁾ ja muut tulot (sairausvakuutuspäivärahat ym.) 377 mk.

¹⁾ Uuden virkaholhoustoimen aiheuttama lisäys holhouspalkkioihin ei näy vielä tämän vuoden tilastossa.